

Kant-en-klaar pakket voor
basisonderwijs

SCHOOL
FOR
RIGHTS

RECHT OF ECHT?

Leesteksten waarin kinderrechten
een rol spelen, voor kinderen van
10 tot 12 jaar

COLOFON

Auteurs

Titel

Het is beter zo ...
Ren voor je leven
Als kippen zonder kop ...
Milo
Onze koelkast ...
Inspraak
Mr Junior
Ik ben een vat vol geheimpjes
Zorg dat je ...
Lieve Marianne
Wij gaan mee!
Woensdag
Sproetje

Auteur

Hendrine Rotthier
Hendrine Rotthier
Hendrine Rotthier
Hendrine Rotthier
Johanna Overmeire
Anneleen Dejonckheere
Els Moerman
Els Moerman
Els Moerman
Hendrine Rotthier
Hendrine Rotthier
Johanna Overmeire
Els Moerman

Eindredactie

Annemie Fierens

Coördinatie

Gerrit Maris en Wim Taelman

Plan International België
Ravensteingalerij 3 B 5
1000 Brussel
info@planinternational.be

 planinternational.be/nl
 [@planfans](https://www.facebook.com/planfans)
 [@PlanBelgium](https://www.instagram.com/PlanBelgium)
 [@PlanBelgie](https://twitter.com/PlanBelgie)

INHOUDSTAFEL

Het is beter zo	5
Ren voor leven!	8
Als kippen zonder kop	12
Milo	14
Onze koelkast	18
Inspraak	20
Mr Junior	21
Ik ben een vat vol geheimpjes	22
Zorg dat je	25
Lieve Marianne	29
Wij gaan mee!	36
Woensdag	39
Sproetje	42

INLEIDING

4 auteurs kropen in de pen om een aantal kinderrechten in concrete situaties te schetsen, herkenbaar te laten aanvoelen, doorleefbaar te illustreren, en dit voor kinderen van 10 tot 12 jaar. Het resultaat is een bundeling van 13 nieuwe en originele leesteksten 'uit het leven gegrepen'. Nu eens ontroerend, pakkend of filosofisch, dan weer uitdagend, inspirerend en hoopvol. Maar soms ook bijtend hard zoals de dagelijkse realiteit voor vele kinderen ook is.

Er werd bewust gekozen voor diverse tekstsoorten: kortverhalen wisselen af met gedichten, dagboekfragmenten, een briefwisseling, een dialoog, een sprookje ... Deze teksten kunnen gebruikt worden voor zelfstandig lezen, maar zijn bij uitstek geschikt om klassikaal te verwerken in leesactiviteiten allerhande, expressie en drama, lessen Nederlands of zedenleer ...

Ze nodigen uit om dieper in te gaan op bepaalde kinderrechten of kinderrechtenthema's en verbanden te leggen met de eigen beleving in de realiteit van alledag. In 'Recht-in-de-roos, Werken rond kinderrechten in de 3de graad van het lager onderwijs' vind je een concrete werkvorm om deze leesteksten te verwerken in klasverband. Daarnaast geven we ook algemene suggesties en ideeën om met leesteksten te werken. Zie 'Recht-in-de-roos' deel 2, 2.3 Werken met de leesteksten uit 'Recht of echt?'.

Hieronder noteren we bij elk van de teksten kort het kinderrecht dat naar onze mening het makkelijkst daarbij ter sprake kan gebracht worden. In sommige teksten komen meerdere kinderrechten aan bod.

HET IS BETER ZO...

“Niet waar de kinderen bij zijn.”

Belachelijk ... Of ze nu iets zeggen of niet, ruzie hebben ze. En 'de kinderen', wij, weten best wel wanneer het weer scheef zit tussen die twee.

“Doe je jas aan, we gaan naar oma”, zegt mama. Het gebeurt de laatste tijd steeds maar vaker dat we zo onverwachts naar oma gaan. Het is omdat mama alleen wil zijn. Daan en ik vinden het best. Bij oma is het gezellig. Soms is het een beetje als schuilen voor een storm, knus bij mekaar in de woonkamer. “Laat de storm maar voorbijrazen”, denk ik dan.

“Dieter en Daan, ik moet jullie iets vertellen.”

Ik sla het portier van de auto dicht en kijk mams aan. Haar ogen zijn groot en kijken ernstig. Ze ziet er gespannen uit.

“Papa en ik gaan scheiden. Het gaat niet meer. Het spijt me heel erg. We hebben er echt alles aan gedaan, maar het lukt ons niet. Het is beter zo.”

Het komt natuurlijk niet als een verrassing. Een paar klasgenootjes hebben ook gescheiden ouders, en al die ruzies ... Maar ik dacht dat ze er wel uitkwamen.

Daan zit achter in de auto stilletjes te wenen. Daardoor krijg ik ook een krop in de keel. Daan is nog maar acht. Mams krijgt het ook moeilijk en zegt door haar tranen heen: “Kop op jongens, we slaan ons er wel door”.

We rijden niet naar huis maar rechtstreeks naar oma.

“Waar is papa?”, vraag ik aan mama.

“Thuis.”

“Alleen?”

“Hij redt zich wel.”

Ik heb medelijden met papa, omdat hij nu alleen thuis moet blijven, terwijl wij hier gezellig bij oma zijn.

“Mag hij niet komen?”

“Liever niet, Dieter.”

In de logeerkamer staat een koffer voor mij en voor Daan. En een doos met speelgoed van ons allebei.

“Gaan we niet meer naar huis dan?”

“Voorlopig niet.”

“Je hebt gewoon onze spullen verhuisd zonder ons iets te vragen!”, roep ik verontwaardigd.

“Het ging niet anders. Ik dacht dat je het wel zou begrijpen. Ik dacht dat het zo het beste was.”

“Het is helemaal niet het beste zo! Ik begrijp er helemaal niets van!” Ik kan mijn woede niet tegenhouden. “We komen terug van school en krijgen te horen dat jij en paps gaan scheiden. En plotseling zijn we ook al verhuisd! En niemand die mij wat vraagt!”

“Word nu niet boos”, zegt Daan stilletjes.

Daar is het te laat voor. Ik schop woest een stoel omver.

“Denk je dat het voor mij zo makkelijk is?” Mama zet de stoel weer recht, draait zich om en loopt de kamer uit. Ik hoor haar snikken in de badkamer. Daan weent luidop met lange uithalen en ik vlucht in de tuin, want ik kan niemand troosten.

Vandaag zien we paps voor de eerste keer terug sinds we verhuisd zijn. Dat is nu al drie weken geleden. Hij komt ons afhalen bij oma.

“Hebben jullie me gemist?”

“Een beetje”, zeg ik om stoer te doen. Eigenlijk heb ik papa heel erg gemist.

“Een beetje veel!”, roept Daan.

“Ik jullie ook.”

“Waarom duurde het dan zo lang?” “Denk ik.

Het is nu al een maand geleden dat we paps zagen. We zijn intussen verhuisd naar een nieuw huis, niet ver van oma. Daan en ik moeten een slaapkamer delen en dat is lastig, want hij wordt iedere nacht nat wakker. Dan komt mama z’n bed verschonen.

Misschien komt hij ons niet halen, omdat hij niet weet waar we wonen. Soms hoor ik mama aan de telefoon als ze met hem praat. Ze maken dan ruzie over Daan en mij. Waarschijnlijk vinden ze ons vervelende moeilijke kinderen en is papa blij dat hij ons niet meer elke dag hoeft te zien.

Gisteren stond papa hier aan de deur, maar hij mocht niet binnen van mama. Ze zei dat het haar huis was en dat hij hier niets te zoeken had. “Toch wel”, zei hij, “mijn kinderen”.

“Waarom mogen we niet mee met papa?”

“Daarom.”

Ik mis hem. Ik weet nu zeker dat hij ons graag wil zien, want hij is nog twee keer teruggekomen. Mama laat hem niet binnen en wil er niet over praten. Gisteren kwam er een brief voor mij van hem. Maar mama wil hem niet geven. Ik begrijp er niets van en vind het niet eerlijk. Waarom mag ik mijn eigen papa niet zien? Hij heeft niks verkeerd gedaan ...

Vanmorgen stond er een mevrouw aan de deur, die mama wilde spreken. Over ons en papa.

Toen de mevrouw weg was, riep mama ons.

“Dit weekend mogen jullie met papa mee. Dat had ik al veel eerder moeten toestaan. Het spijt me. Ik was boos. Jullie hebben het recht jullie papa te zien.” Ze glimlachte een beetje moe. Of opgelucht?

Nu we papa weer mogen zien, ben ik niet meer zo boos over de scheiding. Hij komt ons nu elke week halen voor een hele dag en soms blijven we wel eens een hele week. Daan plast niet meer in bed ’s nachts en er zijn gelukkig geen ruzies meer. Het is echt wel beter zo ...

REN VOOR JE LEVEN!

“Rennen”, denkt hij. “Zo hard als je kan, gewoon rennen, sneller.” Zijn hart bonst in zijn borstkas en zijn longen steken. Maar de angst gloeit sterker dan de pijn in zijn longen. “Als je de weg kan bereiken ben je gered, nu gewoon aan niets anders denken, sneller.”

De scherpe randen van de bladeren snijden in zijn gezicht. Een hoopje zand doet hem struikelen en hij voelt de vochtige grond van het oerwoud onder zijn buik. Een seconde blijft hij liggen. Voor hij de kans krijgt te voelen hoe goed het doet om te rusten, krabbelt hij weer overeind en loopt verder. “Sneller, naar de weg, gewoon doorlopen, niet omkijken, nee, vooral niet omkijken, verder, vooruit, sneller ...”

“Jaime!!”

“Wat nu weer”, mompelt hij.

“Loop jij even om water?”

“Ja baas!” zegt hij stilletjes. Met tegenzin neemt hij de jerrycans.

“Zat ik nog maar op school”, dacht hij. “Het schooljaar is nu al een maand bezig. Normaal ging ik naar het zesde studiejaar. Jorge, de nieuwe man van mama, vond dat ik nu maar thuis moest blijven. Om te helpen op het land of thuis.”

De weg kan nu niet ver meer zijn. Hij weet dat er een politiepost is, vijf kilometer verder. Als hij daar komt, zal hij zich aangeven. Dan is hij in handen van de politie. Hij kan alleen maar hopen dat ze hem goed behandelen. Maar dan moet hij er eerst zien te geraken. Zouden de guerrillero’s hem nog achtervolgen? Even stilstaan ... Luisteren ... In de verte hoort hij de bevelen van de commandante. Ze zoeken hem. Doorlopen. Hij ziet een gele lijn verschijnen tussen de stammen van de bomen. De weg!! Hij begint harder te lopen en rolt bijna van de steile helling naar beneden. Zijn angst heeft plaatsgemaakt voor opwindning. Misschien haalt hij het.

Hij had ze al een paar dagen in het dorp gezien. Geen van hen droeg een uniform maar iedereen wist dat ze guerrillero’s waren. Twee jongens en twee meisjes, een paar jaar ouder dan hem. Hij moest een boodschap doen in het dorp en het meisje sprak hem aan.

“Hey! Hoe heet je?”, riep het ene meisje. Ze moest ongeveer even oud zijn als hem. Ze had mooie bruine ogen en keek hem lief aan.

“Jaime”.

“Leuke naam, Jaime. Ik ben Marilín”, zei ze. “Boodschappen voor je moeder?”

“Ja.” zei hij met een lang gezicht.

“Lang geleden dat ik nog boodschappen heb moeten doen. Ik zit bij de guerrilla, weet je. Daar behandelen ze je als een volwassene. Ik moet gaan nu. Als het je wat zegt: vanavond is er een informatievergadering over de guerrilla in de blokhut buiten het dorp.”

Toen hij terugkwam van de vergadering stond zijn besluit vast. Hij liet een briefje achter op de tafel voor zijn moeder. Er stond in dat hij bij de guerrilla was gegaan. “Ik schrijf je nog”, stond er.

Eénmaal schreef hij een brief en gaf hem aan de commandante om op te sturen. Wat later zag hij hem zijn brief samen met die van de andere kinderen in het vuur gooien. Hij begreep dat de commandante liever niet had dat ze naar huis schreven. Het duurde niet lang voor hij zijn moeder en zusjes begon te missen. Net zoals vele andere kinderen. Maar erover praten was uitgesloten. En als je weende werd je gestraft. Hij dacht vaak aan het lachende meisje in zijn dorp. Bij de guerrilla ben je vrij. Je wordt er behandeld als een volwassene ... Ze had hem misleid met haar mooie ogen en woorden.

Met een groene jeep werden ze naar het kamp gebracht. De commandante en twintig andere rekruten wachtten hen op.

“Trek maar meteen jullie uniformen aan”, riep de commandant. Nauwelijks klaar met aankleden mochten ze beginnen rennen. Dan paalklimmen, over het web lopen, sluipoefeningen. Hij begon in te zien dat het avontuur menens was. Dit was geen spel. Als ze ‘s avonds uitgeput in het kamp terugkwamen, werden de taken verdeeld. De wacht houden, koken, opruimen ... De volgende morgen om 5.00 uur begon het opnieuw. Lopen, opdrukken, door het oerwoud rennen met een zware rugzak, uren zonder water, de wacht houden. Om klaar te zijn voor de strijd ...

Maar het ergste waren de gevechten ... Twee keer werd het kamp aangevallen door de milities. Toen ze weg waren was alles vernield en overal lagen doden.

Hij schiet tussen de bomen langs de helling naar beneden. “Óscar”, flitst het door zijn hoofd.

“Ik hou het hier niet meer uit, Jaime”, zei Óscar. “Ik ben moe. Ik verlang naar huis, naar mijn broer, mijn vader, mijn moeder.” De eerste keer dat hij wegliep, werd hij gepakt en moest hij een honderd meter lange gracht graven als straf. Toen hij voor de tweede keer wegliep vonden ze hem opnieuw. Toen werd er een oorlogsraad bijeengeroepen. Die besliste dat Óscar gedood moest worden. Alleen Jaime stemde tegen de executie van zijn beste vriend.

“Daarom mag jij het doen”, zei de commandant. “Hier wordt niet aan vriendjespolitiek gedaan.”

Hij moest Óscar doodschieten. Het duurde nog weken voor hij niet meer droomde van hem. Toen besloot hij dat de guerrilla slecht was. Hij wou weg.

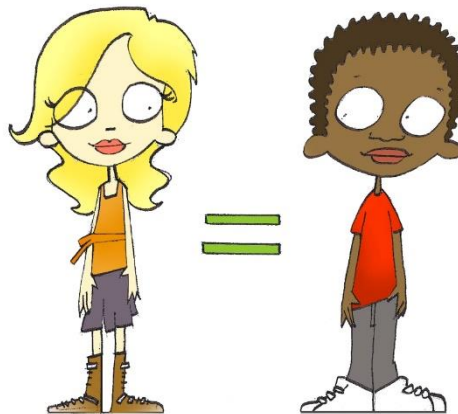
Met een laatste grote sprong landt hij met beide voeten op de weg. Nu moet hij extra voorzichtig zijn. Op de weg valt hij veel meer op. Het zou stom zijn als hij nu gepakt werd. Weer denkt hij aan Óscar. Het grommende geluid van een jeep komt dichterbij. Hij moet zich verstoppen! In een gracht vol modder ... Gelukkig ... ze zien hem niet. Het geluid van de jeep sterft weg. Dan de laatste twee kilometer. Het lijken er wel honderd. En plots kan hij de politiepost zien!

Jaime is vlakbij nu, kan de agenten horen praten. Hij gaat midden op de weg lopen, zodat ze hem zien. Hij draagt zijn uniform nog. “Guerrilla!” roepen de agenten en komen op hem afgelopen met hun machinegeweren op hem gericht. Jaime staat stil met de handen hoog in de lucht. “Niet schieten, ik heb geen wapen, ik geef me over, ik ben een deserteur.” “Liggen!” schreeuwt de agent. “Op je buik op de grond! Liggen!”

Zijn kamer kijkt uit op de tuin. Er is een klein zwembad en er staan fruitbomen. Hij is hier nu twee maanden. Na zijn arrestatie kwam hij voor de rechter die hem veroordeelde tot een maand gevangenis. Daarna brachten ze hem naar deze plek. Hier helpen ze hem en andere guerrillakinderen om weer gewoon te leven. Ze krijgen les, want sommige kinderen kunnen niet eens lezen. Misschien kan hij terug naar huis. Zijn moeder is al twee keer op bezoek geweest, maar hij is nog niet klaar om naar huis te gaan. ‘s Nachts droomt hij akelig, over Oscar die hem

om genade smeekt, en over bladeren eten van de honger. Alle kinderen hier hebben vreselijke dingen meegemaakt, waardoor ze elkaar begrijpen. Zonder woorden. Hij denkt: "Als ik ooit de woorden en de moed vind om alles aan mama uit te leggen ... dan pas vertrek ik hier."

ALS KIPPEN ZONDER KOP

Geen kip die nog wist hoe het ooit was begonnen. Het geheugen van een kip is kort. Maar jammer genoeg wel lang genoeg om te onthouden dat er oorlog was.

In het kippenhok van boer Joris heerste al jaren ruzie. Heel lang geleden was het begonnen met een discussie tussen twee kippenzussen, Josien en Toos. Wat was nu de bovenkant van de appel: het kroontje of de steel? Josien beweerde dat het steeltje de bovenkant was, omdat de appel zo in de boom hangt. Toos beweerde dat het kroontje de bovenkant was, want een kroontje staat altijd bovenop het hoofd.

Al snel breidde het gekibbel tussen de twee zussen zich uit naar de rest van het kippenhok. Zo vormden zich twee groepen: de kroonsgezinden en de steelsgezinden. Ze begonnen zich ook uiterlijk van elkaar te onderscheiden. De steelsgezinden knipten alle puntjes van hun kam, behalve één, zodat het leek of er een steeltje recht op hun kop stond. De kroonsgezinden legden hun kam in een rondje, zodat het leek of ze een kroontje hadden.

Eigenlijk was er geen kip die zich de ruzie nog herinnerde. Maar ze wisten wel dat steeltjes en kroontjes zo sterk verschilden dat ze mekaar van nature wel moesten haten. Als je als kroontje geboren werd, vocht je mee met de kroontjes en als steeltje vocht je mee met de steeltjes. En er werd altijd wel om iets gevochten. Soms was het om de waterbak, dan weer om de voederbak, dan weer om de beste stok.

Door de oorlog was er al heel lang een tekort aan water en voedsel. Het gebeurde zelden dat een groep zowel de water- als de voederbak had. Dus ofwel was er te weinig water ofwel te weinig eten. De enigen die niet meededen waren de kuikentjes. Maar zij hadden wel dorst of honger, als de bakken weer eens van eigenaar veranderden. Hen trof de oorlog het hardst. Want kuikens moeten groeien en hebben gezond voedsel hard nodig. Als de gemoederen verhit raakten en de kippen mekaar in de veren vlogen, konden de kuikens niet buiten spelen. Dan moesten ze onder moeders vleugels soms dagen schuilen voor het geweld.

Het ergste waren de onverwachte aanvallen van steeltjesgezinden of kroontjesgezinden, waarbij onschuldige kuikens verwond of gedood werden. Een verdwaalde snavel of spoor had al vele onschuldige kuikens het leven gekost. Wreedheden als het schudden van de eieren waren een geliefde oorlogstechniek. Elk vermoord kuiken of steriel gemaakt ei riep nieuwe haatgevoelens op bij de getroffen partij. Kippenmoeders weenden samen met de andere kuikens uit het nest om hun verloren broertje of zusje en de wraakacties deden de veren weer in het rond vliegen.

De school was al vier generaties gesloten. Zo waren de kuikens nog maar eens slachtoffer. Niemand kreeg nog geschiedenis –daarom wist ook niemand nog hoe alles begonnen was- en de meeste kuikens konden niet lezen of schrijven. Van ruzie maken wordt niemand slimmer. Er waren honderden weeskuikens. Zo kon het niet verder.

Maar wie was er bekommerd om het lot van de kuikens? De boer wist al lang wat er gaande was. Af en toe gooide hij wel wat extra voedsel naar een hongerige groep kippen. Om het lot van de kuikens te verbeteren kon maar een ding helpen: stoppen met oorlogvoeren.

Hoe kon het dat de volwassen kippen dit niet zagen? Hun eigen kinderen waren het slachtoffer van hun dom geruzie. De kippen die het hoogst stonden in de pikorde konden het gevecht stoppen als ze wilden. Maar alle kippen waren verblind door haat.

De oorlog in het hok duurde nog lang voort. En toen hij eindelijk voorbij was, duurde het nog lang voor hij uit het toch korte geheugen van de kippenfamilie verdwenen was. Bij de kuikentjes ging het wel snel. Nog maar net was het oorlogsgeweld verstomd of kroontjes- en steeltjeskuikens speelden weer samen.

Slotbeschouwing:

van elke oorlog waar ook in de wereld zijn kinderen het grootste slachtoffer.

..

MILO

Ding dong. De bel gaat. Jonas is nog wakker. Morgen is het zijn verjaardag, en hij heeft het moeilijk om in slaap te vallen. Wie belt er nu nog zo laat? Zou het ... Jonas krijgt kriebels in zijn buik en zijn hart slaat opeens een tikje sneller. Hij hoort mama beneden de zware voordeur openschuiven. Hij spant zich in om te horen wat er beneden gebeurt. Dan herkent hij inderdaad de stem van tante. In een wip is hij uit bed en dondert hij van de trap.

“Tante Trine !!”, roept hij, en struikelt bijna over haar koffers als hij haar een knuffel wil geven.

“Jeetje Jonas, wat ben jij weer gegroeid!”, terwijl ze hem een dikke zoen geeft.

“Jij moest al lang slapen”, zegt mama een tikkeltje geërgerd.

“Maar tante is hier, en ik kon niet slapen ...” Hij hoort een auto weggrijden van de oprijlaan. Zeker de taxi van tante. “En morgen is het mijn verjaardag!”

“Oh ja?” zegt tante, terwijl ze stiekem naar Jonas' mama knipoogt. “Wat een toeval!”

“Maar dat is zeker geen reden om nog zo laat rond te lopen! Kom, terug naar bed. Morgen is tante hier ook nog.” Jonas weet dat protesteren geen zin heeft. Als het op bedtijd aankomt is mams onverbiddelijk. Slenterend telt hij de treden van de trap. Alsof hij nu kan slapen. Niet alleen is het morgen zijn verjaardag, maar nu zit tante ook nog beneden.

Terwijl hij langzaam indommelt, herinnert hij zich de laatste keer dat tante hier was. Hoe ze samen een kanjer van een fort bouwden onder de grond en ‘s nachts stiekem over het hek van de zoo klommen en bijna in de pinguïnkooi terechtkwamen. En de honderden verhalen die tante kan vertellen over alle verre landen waar ze geweest is en de mensen die er wonen. Langzaam vervagen zijn herinneringen tot dromen en Jonas valt in slaap.

's Morgens staat Jonas in een wip in de keuken. Hij hoort mams nog net zeggen “ ... je had toch op z'n minst even kunnen mailen.. Of is er in heel Indonesië geen ...?” Ze zwijgt plots als Jonas binnenkomt. Tante en mams kijken hem even verbaasd aan en dan roepen ze allebei plechtig en lachend tegelijk: “Gelukkige verjaardag!!”, en wanneer ze net in zingen uitbarsten komt ook paps erbij en fluistert “Proficiat hé, jarige, 12 is al bijna volwassen hoor!”.

Dan ziet hij de tafel. Allemachtig! Bergen cadeaus.

“Ja Jonas, allemaal voor jou”, roept mams, “van paps en mij, van oom Ludo, van tante Ria en oom Frits, van tante Magda en oom Roel, en van oma en opa krijg je straks je cadeau.”

Wat later zit Jonas met een gloednieuw bouwpakket te spelen, als Tante naast hem in de zetel neerploft. “Wat maak je?”, vraagt ze.

“Een camper”.

“Tof cadeau?”

“Ja!”.

“Je hebt nog niets van mij gekregen he..”

“Geeft niet. Cadeaus genoeg. Je wist het niet hè..”

“Tuurlijk wist ik het ... Waarom denk je dat ik hier ben? En ik heb wel een cadeau.”

Jonas legt zijn bouwpakket aan de kant en kijkt op naar tante. “Echt?”, zegt hij met opgetrokken wenkbrauwen.

“Ja, echt. Maar dan moet je wel even mee naar boven komen. Want er is een verhaaltje bij.”

Terwijl Jonas nieuwsgierig tante de trap op volgt, roept mams: “Niet te lang hoor, oma wacht met taart.”

In de logeerkamer staan tantes koffers verspreid rond het bed. Uit de kleinste haalt ze een pakje. “Kijk” zegt ze, dit is je cadeau. Ik kocht het in Indonesië, van Milo. Ze neemt een stapeltje foto's uit dezelfde koffer en geeft de bovenste van het stapeltje aan Jonas. Op de foto staat een jongen die ongeveer zijn leeftijd moet hebben. Zijn T-shirt is vuil, alsof hij heel de dag in het zand gespeeld heeft. Hij heeft een zwarte veeg op zijn wang.

“Dit is Milo”, zegt tante. “Ik ontmoette hem voor het eerst toen ik wat door de stad liep te wandelen”. Daar zat hij langs de weg in zijn klein schoenpoetserswinkeltje te wachten op klanten. Mijn schoenen waren best stoffig. Dus ik liet Milo mijn schoenen poetsen. Terwijl hij poetste begonnen we wat te praten. Ik vroeg hoe lang hij dit werk al deed.

“Al sinds mijn elfde”, zei hij.

“Hoe oud ben je nu?”

“Bijna 12. Morgen is het mijn verjaardag.”

“Moet je dan niet naar school?”, vroeg ik hem. Milo zei: “Ik ben naar school geweest tot ik elf werd. Toen ik het volgende jaar na de vakantie terugkwam vroeg de meester: “Wat kom je hier doen?” Ik was te oud geworden. Als ik nog verder naar school wou gaan, moest ik naar een andere school. Die was te ver weg en te duur voor mijn ouders. Bovendien ging mijn kleine zus ook naar school, omdat ze net zes geworden was. Om haar schoolgeld te kunnen betalen, moest ik wel werken. Mijn oom had iemand in zijn schoenpoetswinkeltje nodig en ik mocht meteen beginnen.”

“Vind je het leuk om te werken?” vroeg ik aan Milo.

“Ik zou liever naar school gaan. Maar er zijn kinderen die het veel moeilijker hebben. Ze moeten hard werken op het veld of duiken naar oesters in de zee waarbij ze kunnen verdrinken. Ik ben blij dat ik mijn familie kan helpen en dat mijn zussen naar school kunnen gaan. Andere kinderen leven vaak ver weg van hun familie, omdat ze moeten wonen op de plaats waar ze werken. Hier zijn ook veel straatkinderen. Zij hebben geen ouders meer. Ik ben blij dat ik elke avond naar huis kan gaan bij mijn familie.”

“Dus morgen is het je verjaardag?”

“Ja”, zei Milo.

“Moet je morgen dan ook werken?”

“Ja. Anders mis ik te veel klanten en verdien ik niet genoeg geld.”

De volgende dag ging ik Milo weer opzoeken. Mijn schoenen waren niet vuil maar ik liet ze toch door hem poetsen, zo kon ik weer met hem praten. Ik had een klein cadeautje meegebracht en hij was erg blij.

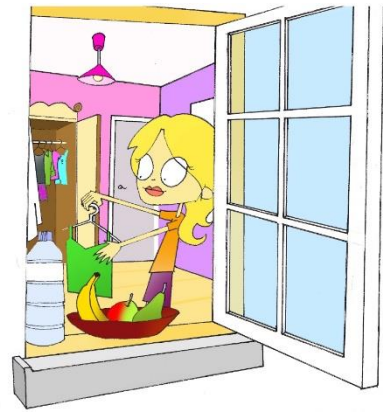
“Hoe was je verjaardag?” vroeg ik aan Milo. “Best leuk” zei hij, met een glimlachje op z’n gezicht. Ik heb een cadeautje gekregen van mama en papa, een vlieger, die papa zelf gemaakt heeft. Mama had een lekkere koek gebakken en van mijn zusjes kreeg ik een dikke zoen.”

Jonas zit er wat stilletjes bij. Hij weet niet goed wat hij moet denken. Het is zo raar. Milo is even oud als hij en heeft zo’n totaal ander leven. Hij weet ook niet of hij hem nu zielig moet vinden of niet. Milo lijkt best gelukkig, en hij zegt ook zelf dat hij nog geluk heeft. Maar elke dag werken, zelfs op je verjaardag, dat kan toch niet leuk zijn? Jonas kijkt naar het pakje in zijn handen. Benieuwd maakt hij het open. Er komt iets ijzerdraadachtigs tevoorschijn. Het is een fietsje, gemaakt van ijzerdraad.

“Terwijl Milo zit te wachten op de volgende klant maakt hij allerlei dingen uit ijzerdraad. Die probeert hij dan te verkopen. Dan verdient hij toch nog iets extra. Zo kan hij wat sparen. Dan kan hij later misschien zelf een winkeltje kopen.”

Jonas vindt het mooi. Hij vindt het best speciaal dat het gemaakt is door het jongetje waar tante net een verhaal over verteld heeft, en het komt helemaal uit Indonesië!

Terwijl Jonas verder knutselt aan zijn bouwpakket zit, ver weg, bijna aan de andere kant van de wereld, ook Milo te knutselen. Hij vouwt nog een fietsje. Voor dat fietsje krijgt hij wat geld. En dat is weer een stap dichterbij zijn eigen winkeltje ...

ONZE KOELKAST ...

Een verhaal van Tine, 12 jaar.

Mama deed gisteren boodschappen. Ik kijk in de koelkast, en jawel... die telt vandaag alweer drie volle verdiepingen.

Op de eerste verdieping ruikt het naar een mengelmoes van kazen: notenkaas, pindakaas, plattekaas, kruidenkaas, slanke Anke, Nazareth, O god wat is de keuze toch moeilijk te maken met al die lekkere smaken! Nu ja, die heerlijke vraag moet ik me vanavond pas stellen, want het vieruurtje komt er zo al aan.

Op de tweede verdieping ligt lekker uitdagend de charcuterie te blozen: salami met peper, gewone salami, kip met curry, krabsalade, en van dat cocktailachtig gedoe met kalkoen denk ik, voor papa, want dat lust ik niet.

Op de derde verdieping rijst de taart omhoog, die ik net van de bakker haalde. Want het is woensdag en dan eten we lekker taart. Om de beurt mag iemand van ons gezin kiezen en deze week was het mijn beurt. Straks hap ik van de confituurtaart en slurp ik van chocolademelk bij de open haard, want het is bijna vier uur. Ik hou zo van die woensdagen!

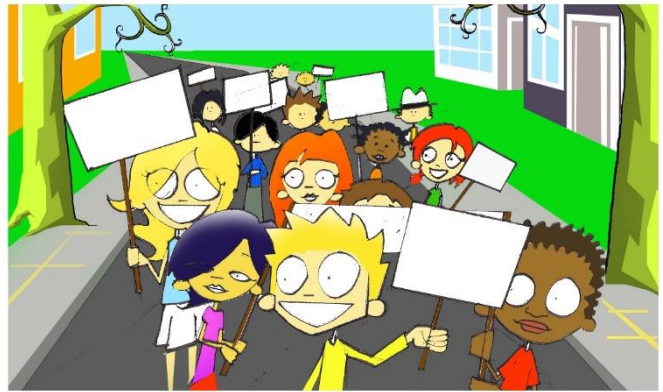
Alleen als mijn zus de taart kiest, ben ik liever bij de burens, want Saartje haar gamespelletjes vind ik dan veel toffer om te hebben dan die taart. Eigenlijk gewoon bij Saartje zelf zijn is fijn. Want het is niet zo dat we altijd gamen, dat is eigenlijk iets meer voor jongens. Saartje en ik houden er ook gewoon van om samen gezelschapsspelletjes te spelen en lekker samen te zijn.

Eigenlijk zijn we totaal niet gelijk, mijn vriendin en ik. Zij woont in een klein rijhuisje, niet ver van onze grote villa. Saartje heeft geen tuin en geen televisie. Ik vind dat een beetje vreemd, want iedereen heeft toch een tuin en zeker een televisie? Ik denk dan toch dat ik meer geluk heb dan zij, en ik denk eerlijk gezegd ook dat ik een beetje slimmer ben, want ik kan elke dag naar het nieuws kijken. Saartje zelf vindt het niet erg dat zij geen tuin heeft, maar wel dat we in onze grote tuin niet mogen spelen. Ik begrijp mama wel, al die mooie planten kunnen kapotgaan en als we in de vijver vallen, dan kunnen die mooie kleren van mij weer de was in. Maar eigenlijk, waarom? We kunnen toch gewoon nieuwe planten kopen en nieuwe kleren. Waarom zijn er anders zoveel winkels?

Gelukkig hebben we hier in de straat een speelstraat, waar de auto's maar 20 km/u mogen rijden en waar we dus vrij en blij met onze tenniseraketten en voetballen kunnen spelen tegen de sterren op. Ik heb reuzegeluk dat hier superveel kinderen wonen; al zijn ze niet allemaal mijn beste maatjes, ze zijn wel mijn speelkameraadjes! En ja, het is alweer woensdag, mijn huiswerk is al gedaan en nadat mijn maag is gevuld, speel ik me te pletter. Of, kijk ik mijn nieuwe dvd?! He nee, want het is veel te mooi weer!

INSPRAAK

Nee mama, voor de twaalfde keer:
Ik wil geen saxofoon les meer!
En pap, 'k ga dit jaar niet naar zee.
Of telt mijn mening soms niet mee?

Zeg juf, op 't laatste schoolkerstfeest
was ik liever geen schaap geweest...
Ik word behandeld als een kind
en denk je dat ik dat leuk vind?

Wie luistert er naar wat ik wil?
Probeer het eens, 't maakt een verschil!
Want inspraak is een basisrecht
maar daarmee is niet alles gezegd.

Neen, als je denkt dat inspraak is
'Elk zijn zin', dan heb je 't mis,
want iedereen heeft wat te zeggen
en daarom moeten we overleggen.

Waar onze reis dit jaar heen gaat
beslissen wij op de familieraad.
En wie de prins wordt en wie de draak,
wordt bepaald in samenspraak.

Dus... onthoud dat dit gedicht vertelt
dat ieder kind zijn mening telt,
maar dat je steeds moet overleggen.
Want dat is wat inspraak wil zeggen!

MR JUNIOR

Een eikel is
een vrucht die aan de boom groeit.

Een ezel is
een dier dat balkt.

Een crapuul is
een persoon die schade aanricht.

Ik groei, ik balk, ik richt schade aan.

Maar dat maakt van mij geen eikel,
geen ezel, geen crapuul.

Waarom blijft hij me dan verdikke zo noemen?

Ik zou hem nog liever "Rot op Lieven!" horen zeggen.

Dan gewoon "Rot op!"

Dan weet ik tenminste dat hij het tegen mij heeft.

En niet tegen de zoon die hij nooit heeft gewild.

Ik zal nooit Mr. Junior wezen.

Maar noem me alstublieft bij mijn naam.

Den Lieven

IK BEN EEN VAT VOL GEHEIMPJES

Ik ben de stilste jongen van het hele dorp. Als het niet moet, dan doe ik mijn mond niet open. Anderen begrijpen het niet. Op school noemen ze me 'doofstomme', 'grijze muis' of 'verlegen aap'. Dat laatste vind ik soms nog wel leuk. Zeker als de meisjes er 'verlegen aapje' van maken en me giechelend nakijken. Voor sommigen heeft mijn stilte iets koddigs.

Degene die me totaal niet begrijpt en gruwet bij het idee dat ik eventueel meer aandacht zou krijgen dan zij, is mijn oudere zus. De helft van haar tienerjaren heeft ze verspilld aan het proberen breken van mijn stilzwijgen. Ze heeft me al schreeuwend onder de koude douche gesleurd, tierend tegen de muur aangeduwd, dreigend met haar nagels uitgehaald, me voor het lelijkste van de straat uitgemaakt t... Jaja, mijn zus is een felle. En alles wijst erop dat ze nog streken zal uithalen.

Ik krijg haar zó gemakkelijk de kast op. Dat is dan weer een hobby van mij. "Hoe zie ik eruit, broertje?" vraagt ze dan, terwijl ze glanzend onder de crèmes voor de spiegel draait. Iedere morgen opnieuw, diezelfde vraag. Katrientje durft pas de deur uit als ze van iemand in huis bevestiging heeft gekregen. Ze moet van tenminste één gezinslid hebben gehoord dat ze er schitterend uitziet, of ze blijft de hele dag binnen. In al die jaren heeft ze van mij nog nooit die bevestiging gekregen. Iedere keer kijk ik haar aan en haal ik de schouders op. En nog heeft ze het niet door. Gelukkig kan ze steeds bij mam terecht. Die schudt steeds hetzelfde antwoord uit de mouw: "Oh Katrientje, jij bent altijd knap!". Dan broemt Katrien: "Och mam, dat zeg je zomaar." en -hup hup hup- ze huppelt naar papa toe: "Papa, papa, wat vind je van mijn haar zo?". Papa is net wat creatiever dan mams. Hij weet haar altijd te charmeren met een complimentje.

En zo komt het dat ons Katrientje steeds de straat ophuppelt alsof ze de mooiste prinses is van het hele land - dorp-. Ik huppel steeds een 100 meter achter haar aan, samen richting bushalte. Zij met een rozig shirtje en de haren netjes platgetrokken. Ze heeft zo'n stijltang, zoals alle meisjes van haar leeftijd. Op de bus wringt mijn zus zich met veel lawaai tot helemaal achterin, op de grote bank. Daar is er enkel plaats voor meisjes en jongens die al in het middelbaar zitten. Ik zit nog in het lager en moet een plekje voorin kiezen. Maar ik vind dat niet erg. Ik ben blij dat het schreeuwerig roze shirtje even uit het zicht verdwijnt. Daar op de bus geniet ik altijd van mijn eerste tien rustige minuten van de dag, tien zalige minuten met de mp3-speler en zonder gekwebbel. Wanneer de bus aan de schoolpoort arriveert, is Katrientje het laatste van mijn gedachten. Zij slaagt er volgens mij minder goed in om mij uit haar hoofd te zetten. Iedere morgen voel ik tijdens de busrit haar blik af en toe op mijn schouders rusten. Niet omdat ze bezorgd is. Nee, ze ligt dan ongetwijfeld nog steeds overhoop met de vraag of ik haar haren of shirtje wel mooi vind. De gedachten van kleine broer hebben haar altijd al bezig gehouden.

Ik ben dan ook een vat vol geheimen. Zelfs toen ik nog een peuter was, kwam iedereen spontaan zijn geheimpjes met mij delen. Zus kreeg haar vriendinnetjes op bezoek en zag hen naar mijn kamer glippen, om daar hun geheimen met mij te delen in plaats van met haar. Jaren vóór de scheiding van de slagersvrouw, wist ik bijvoorbeeld al dat ze verliefd was op een ander dan op slager Harold. Terwijl ze me een vleesje toestak, fluisterde ze "Ik ben verliefd!!". Daarna knipoogde ze, om duidelijk te maken dat het een geheimpje was. Ik wist dat de mama van Lien kanker had. Lien zelf kreeg het nieuws pas twee maanden voor het overlijden van haar mama te horen. Mensen stoppen me al van kleins af geheimpjes toe. Leuke anekdotes, zotte gevoelens, maar ook zware verhalen die ik liever niet hoorde. Omdat ik amper iets zei, geloofde iedereen dat zijn of haar geheim veilig bij mij was. De priester van het dorp benijdt me al jaren en kijkt me vaak met een moordende blik aan. Hij zal wel denken dat ik hem klanten kost. Vaak voel ik me alsof ik ga barsten. De laatste jaren voel ik mijn vat overvol geraken. Ik ben het beu dat iedereen altijd naar mij komt om me dingen toe te vertrouwen. Mijn zwijgen is ondertussen niet enkel voor mezelf, maar ook voor anderen goud waard. Ik wil die verantwoordelijkheid niet.

Het geeft me iets mysterieus, een zekere macht ook. Mensen lijken soms schrik van me te hebben, lopen letterlijk in een boog om me heen. Ongelooflijk hoeveel mensen geheimen hebben en hoeveel kilometers ze er omheen wandelen.

Die avond zit ik bijna alleen op de bus huiswaarts. Ik heb de eerste bus gemist omdat de juf me nog wou spreken na de les. Na de zoveelste waarschuwing had ik tijdens rekenen toch nog luidop in de klas zitten neurien. Ze gaf me een hele uitleg over respect, en vroeg me daarna waarom ik altijd zo stil ben. Voelde ik me eenzaam in de klas? Voelde ik me niet goed? Elk jaar, bij elke nieuwe juf, mag ik me aan zo'n gesprek verwachten. Ze vertelde me dat ze graag mijn ouders eens wou spreken. Daarna liet ze me eindelijk gaan. De straf die ze meegaf, valt nog mee. Ik moet een opstel van twee pagina's schrijven, met als titel "Waarom ik niet mag zingen tijdens de les". Juf is bang van mannen met baarden en doodsbang van onze erg behaarde directeur. Een vervelende eigenschap, waarvan enkel zij en ik het bestaan kennen. Dat wil de juf zo houden. Haar straffen zijn daarom altijd mild.

Ik kom een uurtje later dan gewoonlijk thuis toe. Moeder is net de tafel aan het dekken. Haar blik verradt dat ze het hele verhaal al van Katrien heeft vernomen. Haar straf klinkt: één week mp3-speler kwijt. Voorspelbaar. Ik leg mijn mp3-speler in het voorziene mandje op het aanrecht en neem plaats aan tafel. Vrolijk komt Katrien uit de living gedanst. Ze komt recht tegenover me zitten. Op haar gezicht een supergrijs.

"Altijd al geweten dat je geen ballen hebt." Stoere Lennert is net op me toegestapt, en smeeft me lachend die zin in het gezicht. De vrienden rond hem proesten het uit. Dat is niet de enige vreemde opmerking van de dag. Eerder schopte Tom de voetbal in mijn richting. Ik voetbal nooit mee, Tom weet dat. "Toe, neem de bal maar. Eén is maar alleen." Gelach. Het onderwerp werd me helemaal duidelijk toen een klasgenootje, aarzelend met de volgende vraag afkwam: "t Zijn mijn zaken misschien niet, maar betekent dat dan dat je onvruchtbaar bent?". Het zijn inderdaad haar zaken niet. Katriens supergrijs van gisteren sprong opnieuw in mijn gedachten. Ik kon raden wat er was gebeurd.

Ik heb maar één teelbal. Katrien vond gisteren na schooltijd mijn archief met msn-gesprekken op de computer. In één ervan besprak ik met Fredje, een trouwe msn-makker, mijn schaamte rond die afwijking. Vandaag spreidde het nieuws zich uit van de achterbank van de bus tot de verste hoek van de speelplaats.

Ik wilde mijn vat wel delen, het langzaam laten stromen. Maar zij plantte hardhandig een kraan in mijn borstkas. Ik voelde me leeg, naakt en voor de eerste keer echt sprakeloos. Woorden ontnomen, terwijl ik ze zelf wou ontdekken. Ik vond je knap zus. Maar nu, lelijk. Zo lelijk, rozig en platgetrokken.

ZORG DAT JE....

Mama is weer moe en ligt in haar bed. Ze ligt daar al sinds vanmiddag, in haar gele nachtjapon. De haren in de war door het heen en weer gewoel. Ik kan haar niet aankijken als ze er zo uitziet. Broos. Van zodra ze de voordeur in het slot hoort vallen, roept ze mijn naam. "Marie? Marie? Marie, kom je even naar boven?". Ik kom haar kamer binnen en ga naast haar op het bed zitten. Ze verwacht een kus. Ik geef haar die. "Zorg je dat het eten klaar is voor papa thuiskomt?".

Sinds een jaar doet ze niks meer in het huishouden. Papa probeert zoveel mogelijk over te nemen. Hij stofzuigt, dweilt en kookt in het weekend. Hij doet het niet graag. Al die taken doet hij in stilte. Met de ogen strak op de stofzuiger of zwabber gericht. Zijn blik ziet er soms al even wazig uit als de hare. Triest ook. Ik vraag me dan af wat hij denkt. Ik ben bang dat die stille man plots de zwabber tegen de muur knalt, zijn koffers pakt en in zijn vlucht mij vergeet.

Kleine broer is de enige vrolijke in huis. Hij is pas twee jaar en vier maanden. Tien jaar jonger dan ik. Hij brengt me aan het lachen en huilen tegelijkertijd. Ik wou dat hij wat ouder was. Het is geen lieve gedachte, maar ik wou ook dat hij af en toe wat minder vrolijk was.

Papa komt thuis met kleine Thomas. Overdag moet Thomas naar de dagmoeder. "Waar is mama?" vraagt papa. Ik antwoord niet en zet de aardappelen op tafel. Ik begrijp niet waarom hij dat nog altijd moet blijven vragen.

"Morgen is het donderdag. Zorg dat je Thomas niet vergeet op te halen, Marie. Ik denk dat ik maar een uurtje later thuis zal zijn." Om de twee weken moet ik op donderdag na schooltijd Thomas oppikken. Papa heeft dan vergadering. Ik pik Thomas graag op, want dan zie ik Marleen. Marleen is Thomas' dagmoeder. Een hele lieve dame. Ik kan goed met haar praten.

"Gaaf het al wat beter met je mama?"

Ik ben bij Marleen. We zitten samen op de bank rond de grote houten tafel in de keuken. Alle kindjes zijn al naar huis, dus heeft ze even tijd voor een babbel. Marleen schept een grote kom met gesneden fruit voor me uit.

Nee. Ze komt haar bed nog amper uit. 's Avonds komt ze vaak niet meer naar beneden. Papa moet haar meestal boven gaan begroeten en dan vraagt hij haar om mee te komen eten of naar het nieuws te zien. Maar dat doet ze steeds minder.

"Wat zegt de dokter?"

"Vorige week had ze consultatie bij de psy...."

"Psycholoog?"

"Nee."

"Psychiater?"

"Ja. Hij stelde zwaardere medicatie en een nieuwe opname voor. Mama weigert voorlopig terug te gaan. Papa probeert haar te overtuigen."

“Marieke toch. Het is voor jou ook niet gemakkelijk hé.”

Marleen zet de kom fruit voor me neer, geeft me een lepel en de spuitbus met slagroom. Ze kijkt even om naar Thomas die in de hoek van de kamer aan het spelen is en richt dan opnieuw haar blik op mij.

“Ze doet haar best. Ze vraagt hoe het op school is, tekent mijn agenda, maakt ‘s morgens mijn boterhammen klaar en zwaait ons uit. Maar ze luistert niet. Niet echt. Ik vertel, ze knikt, maar haar gedachten zijn ergens ander. Het interesseert haar niet.”

“Ik denk dat mama het nu gewoon moeilijk heeft om haar interesse te tonen.”

“Het is de hele dag van ‘Zorg je dat het eten klaar is.’, ‘Zorg je dat de kat niet binnen komt.’, ‘Zorg je dat je muziek niet te luid staat.’. ‘Zorg je dat Thomas zijn tanden poetst.’ Dat laatste zegt ze iedere keer. Soms laat ze me zelfs niet eerst uitspreken. Ik ben halverwege mijn verhaal en dan vraagt ze zo iets. Mama en ik ... we delen de wereld niet meer. Ik zorg en zorg en zorg. Maar wie zorgt er voor mij, Marleen? Al doe ik mijn best en houd ik me flink en kan ik al veel ... Ik ben nog altijd een kind. Ik heb zelf nog een mama nodig die voor me zorgt.”

De sleutel ligt niet onder de mat. Ik heb overal gekeken, in het gras, onder de bloempot, in de brievenbus. Maar hij ligt er niet. Ik heb Thomas mee laten zoeken, dat vond hij in het begin nog leuk. Maar nu zit hij te huilen op de stoep. Hij wil naar binnen, mama dag gaan zeggen. Ik wil dat hij ophoudt met schreien en ik wil ook naar binnen. Ik duw voor de negende keer op de deurbel. Hard en lang. ‘DDRRRRRIINNNGGG’

Het zindert na in mijn hoofd. Hoe kan ze dat nu niet horen? Ik raap enkele keitjes op en gooi ze tegen het raam van de slaapkamer. Geen reactie. Mijn bloed begint steeds harder te koken. Ik adem diep in en roep mijn longen leeg. Kleine Thomas doet zachtjes met me mee. “MMaaamaaa!!”. Ik staar naar het raam en wacht af. Zou ze dan toch niet thuis zijn? Na een derde keer roepen, komt de oude buurman op zijn pantoffels naar buiten.

“Is er niemand thuis, Marie? Moet je even bij mij binnen?”

Ik bedank hem voor het aanbod, slik even mijn kwaadheid in en forceer een glimlach. “We wachten wel, papa komt zo thuis.” Hij fronst en knikt, blijft knikken en schuifelt tenslotte terug naar binnen.

Ik ga naast kleine Thomas op de stoep zitten. Hij is opgehouden met wenen. Een mierenhoop heeft zijn aandacht getrokken. Zijn handjes zitten ondertussen vol zwarte mieren, ze lopen verder over zijn arm. Ik laat ze lopen en leg mijn hoofd neer op mijn boekentas. Over een half uurtje komt papa thuis.

“Marie, waarom zit je hier op de stoep?”

Papa is de oprit opgereden en kijkt mij en Thomas verbaasd aan.

Mijn kwaadheid balt zich samen in mijn maag. Ik antwoord niet en vecht tegen de tranen.

Thomas loopt in papa’s open armen. “Sleutel? Roepen. Mama?”

Papa gaat met Thomas naar binnen en loopt vlug de trappen op. “Snoes! Snoes!!”

“Ze is oké. Ze was gewoon wat verward door slaappillen.”

“Het interesseert me niet!”

“Marie?”

“Ze liet ons wel mooi voor de deur staan, hé!!”

“Je weet dat mama het moeilijk heeft.”

“Ze heeft het al zo lang moeilijk!!”

“Dat vraagt tijd.”

“Tijd?! Anderhalf jaar, papa! Baby Lucas is al anderhalf jaar dood! Maar wij leven toch nog?! Ik leef nog!! Is dat dan niks waard?!”

“Marie! Ze kan je horen!”

“Ze mag het horen! Dat ze dít ook maar hoort: ik haat je, mama! Ik haat je!!!”

De deur knalt. Papa roept me na, met die zachte stem van hem. Ik wil het niet horen. De tranen lopen over mijn wangen. Mijn hart bonkt in mijn keel. Ik zet het op een lopen. Zorg dat je weg bent, Marie, zo ver mogelijk. Mijn benen voeren me weg, sneller en sneller. Ver weg van de strijkmant, van de tanden van Thomas, de hongerige kat, papa’s smeekbedes, en mama’s troebele blik. Ik loop harder dan ik kan. Iedere stap bevrijdt me en ik lach.

LIEVE MARIANNE

Lieve papa,

Mama zei dat ik je een brief kon schrijven. Ik vond het een goed idee. Ik heb ook een tekening gemaakt, die staat op de achterkant.

Hoe is het in de gevangenis? Oma is vandaag op bezoek geweest.

Ik denk dat ze je ook mist. Waarom ben je in de gevangenis?

Wanneer mag je naar huis? Mag ik ook op bezoek komen?

Kusjes,

Marianne

Lieve Marianne,

Ik was heel erg blij met je brief, want ik mis je heel erg. De gevangenis valt wel mee.

Het ergste is dat ik je niet kan zien. Ik zou het erg leuk vinden als je eens op bezoek kwam. Dat mag op het bezoekuur. Maar voorlopig wil jouw mama niet dat je komt. Ze vindt het hier geen goede plek voor kinderen. Misschien heeft ze wel gelijk.

Ik mis je,

Papa

~~~~~

Allerliefste papa,

Ik probeer mama steeds te overtuigen dat ik je mag bezoeken maar ik mag niet. Ik vind het niet eerlijk. Ik heb toch het recht om je te zien? Je hebt me nog steeds niet verteld waarom je nu in de gevangenis zit en hoe lang je moet blijven. Sorry als deze brief boos klinkt, maar ik ben ook een beetje boos.

Toch een kus,

Marianne

~~~~~

~~~~~

Lieve Marianne,

Ik wil je niet vertellen waarom ik hier zit, omdat ik denk dat je het niet zal begrijpen en boos op me zult zijn. Het is moeilijk erover te praten. Ik denk dat ik me schaam. Ik wil liever over iets anders praten. Vertel me eens wat over school. En hoe gaat het met het voetbal? Winnen jullie een beetje?

Dikke knuffel,

Paps

~~~~~

.....

Liefste papa,

Vorige week was het voetbaltoernooi. We zijn derde geëindigd. Mama is komen kijken. De meeste meisjes waren er met hun papa. Ik wou dat jij er ook was, want mama begrijpt niets van voetbal. Ze wist niet eens dat er twee speelhelften waren ...

Op school waren er jongens die zeiden dat jij iemand dood gedaan hebt. Is dat waar? Ik heb gezegd dat het niet waar was. Er zit een foto van het toernooi in de enveloppe.

Ik mis je,

Marianne

.....

.....

Lieve kleine Marianne,

Natuurlijk is het niet waar dat ik iemand dood heb gedaan. Niet alle mensen in de gevangenis zijn moordenaars. Vertel dat maar aan die jongens en laat je niet doen! Je bent vast veel slimmer dan zij als ze zomaar leugens vertellen.

Deze week hebben een paar mensen een kinderkamer gemaakt in de gevangenis. Speciaal voor kinderen die op bezoek komen. Ik hoop dat je binnenkort eens op bezoek mag komen.

Kus van papa

.....

Dag lieve paps,

Ik mis je heel erg. Maar mama vond de kinderhoek leuk. Ik heb nog eens gezeurd om op bezoek te komen en ze zei dat ze er over nadacht. Joepie! Oma vindt ook dat mama me moet laten komen. Ze zegt dat het mijn recht is. Misschien kom ik binnenkort. Ik hoop het wel.

Op school gaat het al beter. Ze pesten me nog steeds soms, maar mijn nieuwe vriendin Siska komt voor mij op. Siska ziet haar papa ook weinig, want die is matroos. Stel je voor he, altijd op zee.

Veel liefs,

Marianne

Allerliefste Marianne,

Het was zo leuk om je te zien! Je bent al een hele dame aan het worden! Ik hoop dat we het snel nog eens over doen. Ik heb het gevoel dat ik zoveel mis terwijl ik hier opgesloten zit. Jij wordt groot en ik ben er helemaal niet bij. Ik hoop dat je nog een keer komt en dat je blijft schrijven ... Je briefjes doen me veel plezier. Als je volgende keer komt heb ik een verrassing voor je.

Liefs,

je papa

Dag papa,

Het was erg leuk je terug te zien. De gevangenis vond ik een beetje griezelig. Vooral die grote poort en de tralies voor de ramen. We moesten ook al onze spullen achterlaten en door een metaaldetector gaan. Alsof ik een wapen bij me zou hebben! Ik voelde me al bijna een crimineel. Oma en ik proberen mama ervan te overtuigen nog eens terug te gaan. Oma vindt dat ik je elke maand een keer moet bezoeken. Ik hoop dat mama akkoord gaat ...

Marianne

Lieve Marianne,

Sinds je vaker op bezoek komt, is het leven hier veel mooier. Het is nog steeds niet makkelijk om in de gevangenis te zitten. Het is dan ook een straf. Maar jou niet zien zou een te zware straf zijn. Vannacht heeft het gesneeuwd. Bij jullie ook? Hopelijk sneeuwt het met Kerst, ik kijk er heel erg naar uit om dan bij jullie te zijn, al is het maar één dag.

Liefste paps,

Dat je komt met Kerst is de beste verrassing ooit!! Dan is het weer net als vroeger. Allemaal samen onder de kerstboom. Ik las over gevangenissen in een ver land. Gelukkig is het hier niet zo. Daar mag niemand op bezoek komen en denkt niemand aan Kerstmis. Jeetje wat ben ik blij! Je hoeft geen cadeau te kopen hoor, ik weet dat het niet gaat. Dat je komt is al een cadeau en van mama krijg ik toch al een nieuwe fiets.

Liefs,

Marianne

Liefste papa,

Het was erg leuk bij je te zijn met kerst. Wat een verrassing dat je toch een cadeau had! Ik ben erg blij met die nieuwe voetbal en ik heb er al minstens vier doelpunten mee gemaakt. Binnenkort is de winterstop voorbij. Ik kijk er naar uit om met mijn nieuwe bal te trainen.

liefs,

Marianne

...

WIJ GAAN MEE!

“Ik wil later dik worden.”, zegt Emma, terwijl ze met een stokje kleine gaatjes maakt in het zand.

“Hoezo? Wie wil er nou dik zijn ... Dan kan je toch niet hard rennen en zo ...” Lyn fronst haar wenkbrauwen. Emma is haar beste vriendin. Maar soms zegt ze domme dingen.

“Precies. Dan kan ik lekker traag zijn. En dan brengt mijn man me koffie.”

“Bweuh! Koffie! Vies!” Lyn trekt een smoel.

“Grote mensen vinden koffie lekker. Dus later vind ik het vast ook.”

“Ik niet, hoor.”

“He, zullen we kijken of Franka buiten mag?”

“Nou, ik weet het niet. Gisteren moest ze binnen blijven. Mams zei dat het niet goed gaat. Haar familie moet terug en Franka moet mee. Ze hebben geen asiel, of zo.”

“Asiel? Dat is toch voor honden?”

Franka zit op de drempel in de deuropening van haar huis.

“He Franka! Emma zegt dat ze later dik wil zijn. Dom he!”

“En Lyn zegt dat jij niet naar het asiel mag. Dat is pas dom!”

Franka kijkt hen een beetje sip aan maar moet ook een beetje lachen.

“We moeten weg”, zegt ze. “Gisteren kwam er een brief waarin stond dat we 'uitgeprocedeerd' zijn. Dat betekent dat we niets meer kunnen doen en terug moeten naar Albanië.”

Op school is Franka er niet met haar gedachten bij. Meester Jo ziet het wel, maar hij zegt er niks over. Op de speelplaats heeft ze geen zin om te spelen en Emma komt bij haar zitten.

“Wanneer moet je vertrekken?”

“Volgende zaterdag. Dat is binnen tien dagen al.”

“Jeetje”, zegt Emma.

“Ik heb geen vrienden in Albanië. En ik spreek geen Albanees. De Albanezen houden ook niet van ons, Roma mensen.”

“Het is niet eerlijk”, vindt Emma. “Wij mogen blijven en jij moet weg. Weet je wat: we gaan gewoon mee! Dan ben je niet alleen.”

Franka lacht. “Dat zal je moeder nooit goed vinden.”

Na de rekenles praten ze in de klas over Franka. “Ik heb een idee”, zegt de meester: “We voeren actie. We maken er een ludieke actie van.”

“Wat is dat 'ludiek’?”

“Dat betekent dat het om te spelen is, dus niet echt. Maar dat wil niet zeggen dat we het niet menen: we willen niet dat Franka en haar familie weg moeten.”

“Ik heb een idee”, zegt Emma. “Deze zaterdag gaan we allemaal met onze koffers naar het huis van Franka. We maken een grote spandoek waarop staat 'wij gaan mee'.”

“Dat vinden mijn ouders nooit goed”, zegt Lynn.

“Ik praat wel met jullie ouders. Morgen krijgen jullie allemaal een brief mee naar huis”, belooft de meester.

“Onze ouders kunnen toch ook meedoen”, zegt Emma.

“Goed idee”, vindt de meester.

“Dan kunnen onze ouders een brief sturen naar de krant waarin ze schrijven dat ze niet willen dat we meegaan en dat ze willen dat Franka blijft. Zo komt het in de krant.”

De volgende maandag verschijnt dit artikel in de krant:

Kinderen voeren actie tegen uitwijzing Roma-gezin

Zaterdagmorgen verzamelden zich 20 kinderen van het 5de leerjaar van de Lommelse basisschool Heilig Hart bij het huis van een Roma-gezin in de Kerkstraat. Het gezin werd uitgewezen en moet binnenkort het land verlaten. “Als Franka weg moet, gaan wij mee.”, zegt de elfjarige Lynn. Ze heeft net als haar klasgenootjes symbolisch haar koffer gepakt. Op haar spandoek staat: “WIJ GAAN MEE!”.

Vele ouders protesteren mee, omdat ze er ernstig van overtuigd zijn dat Franka en haar familie moeten blijven. Het gezin woont al zeven jaar in België, de kinderen leren prima op school en iedereen houdt van hen. In het land van herkomst wacht hen een onzeker bestaan.

“Denk je dat Franka mag blijven?” vraagt Emma aan haar mama.

“Ik weet het niet. Misschien. Ik hoop het. Ze leek wel erg blij, omdat jullie voor haar opkwamen. En ik was erg trots op jou om het geweldige idee. Jullie hebben Franka niet in de steek gelaten. Dat is al heel wat.”

WOENSDAG

Uit het dagboek van Kaat, 14 jaar.
Voor Kaat zijn poëzie en haar dagboek de ideale uitlaatkleppen.

Woensdag, 18 uur

Op mijn blanke huid

strekken rood en blauw zich uit

gemengde gevoelens dwalen door

gedachten die mijn pijn niet verzachten

want, hoewel hij telkens opnieuw toeslaat

het is steeds met liefs voor hem dat ik praat.

Vrijdag, 19 uur

Mama weet het niet, ziet het niet en ik heb geen woorden om aan haar te zeggen hoeveel droge tranen ik reeds heb geweend. Talloos en niet te tellen zijn ze, maar nooit nat, want ik moet sterk zijn. Ons huis is veel te klein voor grote woorden, voor rake klappen. Ik zwijg maar weer, hou jou vast beer, die ik zo graag knuffel, maar vertel me eens: waarom ik, waaraan heb ik dit verdiend en waarom komt er geen punt aan zijn zinnen?

Woensdag 18 uur

Ik huil, hier in mijn bed. Voor de eerste keer is mijn mond een trechter. Ik snik, stilletjes weliswaar, want in de living zit het vol met volk. Ik hoor ze van hun koffie slurpen. Ik hoor papa, mijn grote papa. Maar ik stel mezelf de vraag: waarom zie ik hem zo, want... eigenlijk wordt hij steeds kleiner. Waait hij alleen mijn kamer binnen om het bont en blauw te maken?! Zijn mama, broer of zus net zo zwijgzaam als ik?

Vrijdag, 17 uur

Morgen ben ik jarig. Ik word 14. Mijn tweelingbroer Stijn -één minuut eerder geboren- en ik hebben oma en opa besteld. En ja, ze komen morgen dus. Oma bakt heerlijke aardbeientaart en opa vertelt altijd grappen. Fijn om tussen hen beiden te zijn. Mama gaat met mij eerst uit winkelen en dan mag ik een leuke trui uitzoeken, uit een winkel die ik zelf fantastisch vind. Ik hoop dat mijn verjaardag zo fijn wordt dat ik even in een hemel vertoef, en dat ik op roze wolken lopen mag.

Maandag 18 uur

Zaterdag was het feest. Oma, opa, mama, broer en zus deden allemaal hun best om me op en top blij te laten voelen en ja, dat is hen goed gelukt. Aan papa heb ik niks te danken, maar ik heb hem eigenlijk ook niks te verwijten, want hij is op de achtergrond gebleven en 's avonds was zijn hamer ook stil in mijn kamer.

Woensdag 14 uur

Beste dagboek,

Wat kan ik je toch alles toevertrouwen, daarom hou ik zoveel van jou. Ik weet niet wat ik doen moet. Papa is hier beneden weer op volle toeren aan het draaien, zo erg dat het huis ervan davert. Dus ik blijf best maar lekker bij jou. Ik hoop dat mama gauw komt, want zij kan hem als enige terug kalmeren. Ik denk dat het niet goed gaat op papa's werk en ik weet zeker dat, als dit voorbij is, hij misschien zijn woede niet meer op mij én mijn lichaam zal uitwerken. Ik wacht nog even af ...

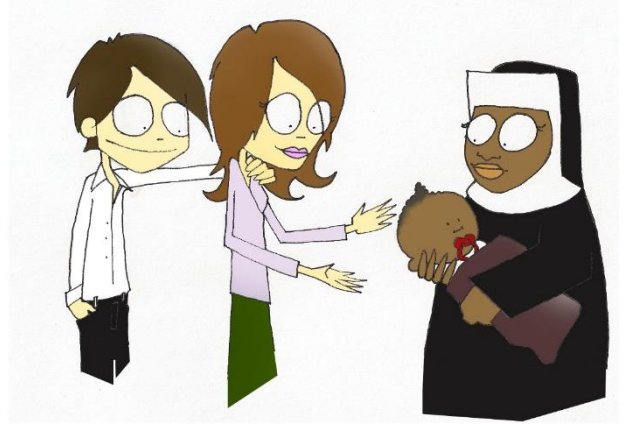
Maandag, 18 uur

Vandaag was het medisch onderzoek op het CLB. Ik heb lang moeten nablijven omdat de striemen en de blauwe plekken op mijn huid de arts zorgen baarden. Ik heb gezegd dat ik van de trap ben gedonderd, maar hij geloofde me niet. Ik moest naar de psycholoog op de bovenste verdieping en terwijl we allebei gezellig in roze zeteltjes zaten vroeg hij me naar de waarheid. Ik zei dat ik de waarheid al had gezegd. Verder bleef ik zwijgen. Ik was ook een beetje bedeesd. De psycholoog zou de school nog niet inlichten en mijn ouders ook niet, maar ik moet volgende week weer op onderzoek en gesprek. Ik weet eigenlijk niet wat ze van me willen? Moet ik mijn papa veroordelen? Wie weet is hij dan mijn papa niet meer. Pap heeft het ook moeilijk, dus ik moet het niet nog moeilijker maken. Ik heb besloten dat, wanneer papa nog eens terug toeslaat, ik wel de waarheid vertel. En dan hoop ik dat alles voor mij terug is als voorheen. Of zou jij het hen toch al eerder vertellen, mijn liefste dagboek? Och, ik weet het niet. Wat zal mama zeggen, en broer en zus? Of maken zij allemaal hetzelfde mee en zwijgen ze eveneens als een graf? Oh, ik drink me een colaatje goede moed in en wacht af... Papa, misschien moet jij wel eens met die psycholoog gaan praten. Waarom heb je zoveel stress op je werk? Of ben ik dan zo onhandelbaar, ik denk toch van niet?!

Liefs,

Kaat

SPROETJE (ELS MOERMAN)

Personages: Mama, papa en de zusjes Sofie en Lore.

- (Lore) "Nemen we ééntje mee naar huis, mama?"
- (mama) "Nee, Lore. We komen gewoon even wandelen."
- (Lore) "Waarom niet?"
- (papa) "Ik wil geen hond in huis. En als we een hond nemen, dan haal ik liever een pup."
- (Lore) "Mevrouw zei dat er binnen puppies zitten!"
- (mama) "Nee, Lore. Geen pup uit het asiel."
- (Lore) "Waarom niet?"
- (mama) "Wie weet waar die hondjes vandaan komen en welk baasje ze hebben gehad."
- (Lore) "Daar kunnen die hondjes toch niet aan doen?"
- (mama) "Lore, we nemen géén hond mee uit het asiel."
- (mama) "Wat scheelt er?"
- (Sofie) "Niks."
- (mama) "Je kijkt al de hele middag kwaad. Sinds we van het asiel terug zijn, heb je nog geen woord gezegd."
- (Sofie) "Ik heb geen zin in praten."
- (mama) "Oké. Maar dan mag je wel wat aardiger kijken."
- (Sofie) "Heb ik ook geen zin in!"

(mama) "Wat scheelt er, Sofie?"

(Sofie) "Niks."

(papa) "Wat een donderwolk!"

(Lore) "Zo loopt ze al heel de namiddag rond."

(Sofie) "Moet ik altijd lachen? Mag een mens niet eens kwaad zijn."

(papa) "Waarom ben je kwaad?"

(Sofie) "LAAT ME MET RUST. WIE WEET WAAR IK VANDAAN KOM?!!"

(papa) "Hoe bedoel je? Waar je vandaan komt?"

(Sofie) "Ja! Vraag maar aan mama!"

(papa) "Ik weet niet wat je bedoelt, Sofie."

(Sofie) "Nee, Lore. Wie weet waar die hondjes vandaan komen? Wie weet uit welk nest ze komen? En welk baasje ze hebben gehad!"

(papa) "Sofie, hou nu maar op. Mama heeft gelijk, we nemen geen hond uit het asiel."

(Sofie) "Ik wil helemaal geen hond!!"

(papa) "Waar maak je je dan in godsnaam zo druk om?"

(Sofie) "Jullie weten toch ook niet uit welk nest ik kom!! Waaróm hebben jullie me geadopteerd als ik toch maar een vreemd eendje ben?!"

(mama) "Mag ik binnen?"

(Sofie) "Ja."

(mama) "Wil je erover praten?"

(Sofie) "Soms maakt het me zo kwaad."

(mama) "Dat je ons adoptiekind bent?"

(Sofie) "Ja."

- (mama) "Je bent ONZE dochter, Sofie."
- (Sofie) "Dat weet ik. Maar toch. Ik wou dat ik uit jullie nest kwam."
- (mama) "Maakt dat een verschil?"
- (Sofie) "Tuurlijk maakt dat een verschil. Lore weet dat ze goed kan tekenen en dat ze dat van papa heeft. Zij weet dat ze dat zwarte haar van jou heeft. Maar van wie heb ik die sproeten? Hield mijn mama ook van zingen? Houdt zij ook van muziek en dansen? Hield zij ook van mij??"
- (mama) "Wie kan er nu niet van je houden?"
- (Sofie) "Van wie heb ik die sproeten, mama? Niemand in de familie heeft sproeten. Ik ben de enige. Soms denk ik aan mijn echte familie. Ik zie ze allemaal voor me op een familiefeest. Ze hebben allemaal sproeten. En dan kom ik binnen. Ik heb ook sproeten. Maar toch moeten ze me niet. Ik lach en maak mijn wangen bol. Zo kunnen ze er niet naast kijken, naast mijn sproeten op die bolle wangen. Maar toch willen ze me niet. Belachelijk, hé?"
- (mama) "Ik weet niet waarom je echte mama je heeft weggegeven, Sofie. Omdat het een gesloten adoptie is, mogen we de verslagen pas inzien als jij meerderjarig bent. Ik kan alleen maar geloven dat je echte mama het uit liefde deed."
- (Sofie) "Weet je nog deze zomer dat er een vogeltje onder de boom in de tuin lag?"
- (mama) "Ja."
- (Sofie) "Soms voel ik me als dat vogeltje. Nog geen vleugeltjes, het nest vlakbij ... Ik kon het nest zien als ik omhoog keek. Er kwam getjilp uit en ik zag twee volwassen mussen heen en weer vliegen voor die andere kleintjes zonder veertjes. Ze deden dat met veel liefde, die twee mussen. Maar er was geen liefde meer voor dat vogeltje enkele meters lager. Waarom niet?"
- (mama) "Misschien was dat vogeltje ziek of te zwak? Soms doen mussen dat om de andere in het nest te beschermen."
- (Sofie) "Was ik dan ziek of zwak? Mocht ik daarom niet blijven?"
- (mama) "Nee. Ik wil zeggen, soms zijn er redenen die we niet kunnen zien. Maar wel goede redenen. Redenen die uit liefde ontstaan."
- (Sofie) "Alsof ik de moeite niet waard was. Ongewenst."
- (mama) "Tracht het te begrijpen, Sofie."

- (Sofie) "Had ze geen geld om voor me te zorgen? Was ze te jong? Was ik een buitenechtelijk kind? Was ze depressief en kon ze niet voor me zorgen? Ik weet het niet. Hoe moet ik het begrijpen als ik het niet weet?"
- (mama) "Volgens mij stond het in de sterren geschreven. Het was voorbestemd dat jij bij ons kwam. Ik kan het niet anders zeggen. Het voelde, voelt zo aan. Papa en ik waren onmiddellijk verliefd op jouw snoetje. Je was meteen ons "Sproetje". Jij hoort bij ons."
- (Sofie) "Jullie hebben me wel vleugeltjes gegeven. Ik ga ze gebruiken, mama! Dat beloof ik je. Ik ga heel hoog en ver vliegen!"
- (mama) "Die vleugeltjes hebben papa en ik je niet gegeven, Sofie. Die had je al. Net zoals je sproeten. Je fladderde er mijn en papa's hart mee binnen."
- (Lore) "Mama?"
- (mama) "Ja, Lore schat?"
- (Lore) "Mogen we dan misschien een kanarie?"

